

kannalta. Monia hyviä toimia on jo nyt toteutettu pyrittäessä pitämään kyliä elävinä ja saamaan uusia asukkaita tyhjiin tiloihin.

Innovaatioille on varmasti sijaa. Kehittyvä biotekniikka voi tuoda maaseudulle uusia elinmahdollisuuksia. Ehkä maaseudun virkistyspalveluista, kauniista maaseudusta pitää alkaa periä maksu. Eihän kaupunkien huvipuistoihinkaan pääse ilmaiseksi. Etätyöstä moni on haikailut pelastusta. Tuskin siitä laajamittaista apua löytyy, mutta yksittäistapauksissa kuitenkin. Maaseudun kehittämisessä onkin paikallisesti pyrittävä poimimaan jo-

***Uudesta maankäyttö-
ja rakennuslaista
keskusteltaessa vaille
huomiota on jäänyt
se, kuinka lain kei-
noin voidaan ohjata
edessä olevaa suurta
alueellista muutosta.
Liioin ei ole kannettu
huolta siitä, vastaa-
vatko lain menettelyt
yhä nopeatempoisem-
man kehityksen tar-
peisiin. Saadaanko
kaavoja valmiiksi
kohtuullisessa ajassa?***

kainen ”marja”. Autioituvan tai hiljenevän maaseudun maankäytön suunnittelu onkin merkittävä haaste. Kysymys on suurista pääoma-arvoista, joille pitäisi löytyä mielekästä ja hyödyllistä käyttöä.

Maakuntien tasolla soisi aluepolitiikan ja aluesuunnittelun löytävän paremmin toisensa. Piristyvä maakuntakaavoitus on hyvä enne kuten edellä on todettu. Maakuntien kaavoituksessa pitäisi löytyä eväitä keskusten ja maaseudun vuorovaikutuksen elvyttämiseen. Samalla pitäisi luoda edellytykset edes yhden, mieluummin useamman elinvoimaisen kaupunkiseudun kehittymiselle. Se on koko maakunnan elinehto. Tässä tarvitaan myös valtakunnallista politiikkaa tueksi.

EU:n aluepolitiikka on nähty pelastukseksi maamme kehitysalueilla. Kansal-

iset kehitysresurssit ovat kuitenkin moninkertaiset EU:n tukiin verrattuna. EU:n aluepolitiikka tulee laajentumisen myötä myös muuttumaan ja Suomen osalta ilmeisesti samalla supistumaan. Jo nyt pohditaan EU:n aluepolitiikan uudistamista. Suomen intresseissä on varmasti tukea sellaisia tavoitteita, joissa tarkastellaan laajempien alueiden kilpailukykyä niin EU:n sisällä kuin globaalisti. On enemmän kuin todennäköistä, että EU on ensi sijassa kiinnostunut omasta kilpailukyvystään maailman taloudessa eikä niinkään paljon huolissaan sisäisen koheesion toteutumisesta. Sama asenne saattaa leimata meilläkin kansallista politiikkaa. Tästä syystä jokaisen maakunnan ja kunnan on ensisijassa itse kannettava huoli omasta tulevaisuudestaan ja menestyksestään.

Kaavoituksella luodaan toimintaedellytyksiä. Niiden muuttuessa on paneuduttava uusien ideoiden ja mahdollisuuksien etsintään. Erikoistuminen, hyvä ympäristö, monipuoliset valinnanmahdollisuudet, joustava toiminta, hyvä yhteistyö asukkaiden ja yritysten kanssa, kansainvälistyminen sekä uudet ideat ovat kaikki tarpeen ja paljon muuta. Ideoita voi hakea meneillä olevista muutostrendeistä. Muutos ei ole vain uhka, vaan aina myös mahdollisuus.

Juha Talvitie
juha.talvitie@kolumbus.fi

**Työryhmän jäsenet
vasemmalta
Lea Jääskeläinen,
Kari Ahonen,
Veikko Pohjola,
Pertti Mustonen ja
Jukka Mäkelä.**

**Vs. kaupungingeodeetti
Sulo Palovaara ja
professori Kari I. Leväinen**

***Imatran paikkatietokes-
kuksen ulkoistaminen
todettiin pitkän prosessin
jälkeen kannattamatto-
maksiksi. Hankkeesta luovut-
tiin, sillä vain harvat seikat
puolsivat ulkoistamista
useiden ollessa sitä vastaan.
Parhailaan tehdään alueel-
lista selvitystä paikkatieto-
tehtävien hoitamisesta
Etelä-Karjalan kuntien
yhteistyönä.***

Kuva: Sulo Palovaara

IMATRAN PAIKKATIETOKESKUSTA EI ULKOISTETTU

Kaupungin imago ja julkishallinnon tietovarastot

Kuntien toiminnassa pyritään alempiin kustannuksiin. Lisäksi uudet yritykset uusine työpaikkoineen ovat yleisesti hyväksytyjä tavoitteita kuntien toiminnassa ja elinkeinopolitiikassa. Imatran kaupunki on edistyksellisesti tavoitteisiin päästäkseen etsinyt vaihtoehtoisia tapoja tuottaa sekä lakisääteisiä että muita palveluja. Ulkoistamishankkeisiin päädyttiin, sillä yrityksillä on samanaikaisesti mielenkiintoa laajentaa toimintaansa uusille aloille.

Imatran kaupunki käynnisti viime vuoden aikana kaikkiaan neljä ulkoistamishanketta, jotka koskivat IT -palveluja, keskusvarastoa, ulkoalueiden hoitoa ja paikkatietopalveluja. Hankkeet on saatu

nyt päätökseen. IT -palveluista vastaa jatkossa Sonera, keskusvarastopalveluita hoitaa Onninen. Ulkoalueiden hoito ja paikkatietopalvelut ovat jatkossa ainakin tois-taiseksi kaupungin omaa toimintaa.

Tässä kuvatun prosessin taustalla on 1990-luvun saneeraus- ja rationalisointi-toimenpiteiden aika, jolloin kaupungin talous oli heikko ja tulorahoitus ei riittänyt kattamaan poistoihin tarvittavia uusin-vestointeja. Tämän takia kaupungissa vietiin läpi todella raskaat ns. talousar-vioprojektit koskien kaikkia toimialoja. Niiden peruja tekninen toimiala sai noin 20 % säästövelvoitteen käyttötalousme-noista. Käytännössä se tarkoitti henkilös-töjärjestelyjä ja päätöstä kaikkien työket-jujen uudelleen arvioinnista vanhan sa-nonnan mukaisesti ”kiveäkään ei jätetä

kääntämättä”.

Ulkoistamisessa on valittavana kolme päävaihtoehtoa. Kaupunki voi ulkoistaa erillisen projektin esimerkkinä kartoitus-urakka, voi vuokrata ulkopuolisen työn-tekijän omaan organisaatioonsa tai ulkois-taa merkittävän osan työtään ja siirtää samalla vastuun toimittajalle. Tässä tapa-uksessa on alun perin pyritty viimeksi mainittuun, mutta rajauksista johtuen on lähestytty työvoiman vuokrausvaihtoehto-a.

Vireilletulo

Paikkatietokeskushanke tuli vireille, kun ulkoinen osapuoli lähestyi kaupungin joh-toa ja tarjoutui hoitamaan paikkatieto-palvelut. Tästä asia eteni aina teknisen lautakunnan käsittelyyn, joka päätti jat-

kaa sitä julkisena hankintana, sillä hankkeen arvo ylitti julkisista hankinnoista annetun kynnyksarvon 1,16 milj. mk. Samalla nimettiin työryhmä, jonka tehtävänä oli valmistella ulkoistettu paikkatietokeskuksen perustaminen vaihtoehtona omalle toiminnalle. Työryhmään kuuluivat vastuualueen esimies, toiminnonvettäjä, henkilöstön edustaja sekä KTN:n ja KTV:n pääluottamusmiehet.

Ulkoistettaviin tehtäviin alustavassa rajauksessa kuuluivat mm. kartaston ylläpito, tonttijakojen ja toimituskarttojen valmistelu, teemakarttojen tuottaminen, kuntarekisterien ylläpito sovittavilta osin, konsultointi suunnittelujärjestelmien kehittämiseksi, tekniset tukipalvelut sovittavilta osin, kopiolaitospalvelut. Sen sijaan maastomittaus- ja viranomaistehtävät jäivät hankkeen ulkopuolelle.

Hankintamenettelyn valmistelu

Työryhmä päätyi julkisista hankintamenettelyistä neuvottelumenettelyyn, sillä vain se tarjosi mahdollisuuden sopia henkilöstön asemasta. Ilmoitus neuvottelupyynnöstä oli virallisessa lehdessä 1.4.1999. Yhteydenottoja oli kaikkiaan 15, joista kaukaisin oli Espanjasta. Kaksi kyselyä tuli Ruotsista ja loput 12 olivat Suomesta. Määräaikaan 4.5.1999 mennessä saatiin kuusi osallistumishakemusta.

Neuvottelukumppanien valinta

Toukokuun lopussa voitiin viedä lautakuntaan esitys, jossa ensin päätettiin neuvottelukumppanin valintakriteereistä, toimintatavan valintakriteereistä ja valittiin neuvottelukumppanit. Henkilöstöllä oli hyvät vaikutusmahdollisuudet neuvottelukumppanin valintakriteereihin ja niiden painoihin, mikä näkyi erityisesti henkilöstön siirtymisen painossa (35 %). Laattua painotettiin neuvotteluosapuolia valittaessa, minkä vuoksi sitä ei enää myöhemmin toimintatavan kriteereissä tarvinnut painottaa yhtä paljon. Taloudellisten vaikutusten arvioinnissa päädyttiin 55 % painoon, mikä on alhaisempi kuin Tielaitoksen joissakin hankkeissa käyttämä 75 %.

Lautakunta valitsi neuvottelukumppaneiksi Keypro Oy:n yhteistyökumppaninaan Maanmittauslaitos, Maa ja Vesi Oy:n sekä Novo Group Oyj:n / Novo Meridian Oy:n. Kun neuvottelut yritysten kanssa käynnistyivät kesäkuussa, ilmoitti Maanmittauslaitos jättäytyvänsä neuvottelujen ulkopuolelle varsinaisena neuvottelukumppanina.

Nähtiin tarpeelliseksi pyytää lausun-

not koskien kannanottoja viranomaistehtäviin, aineistojen käyttöoikeuksiin ja tietosuojaan Suomen Kuntaliitolta, Maanmittauslaitokselta, Väestörekisterikeskuksetta ja Tietosuojavaltuutetun toimistolta.

Lisäksi lautakunta edellytti ulkopuolisen asiantuntijan kytkemistä hankkeeseen. Asiantuntijan tehtävänä oli arvioida kaupungin nykyisen organisaation toiminta ja kustannukset. Tehtävä laajeni prosessin aikana koskemaan koko ulkoistamisselvityksen tulosten arviointia. Asiantuntijalla oli mahdollisuus seurata projektia sen etenemisen aikana.

Henkilöstön asemasta sopiminen

Neuvottelupyynnössä oli mainittu kaupungin henkilöstön siirtyminen ulkoisen osapuolen palvelukseen. Koska laki liikkeen luovutuksesta ei koske julkista sektoria, täytyi neuvotteluissa sopia henkilöstön siirtymishdoista kuten työajasta, lomista ja sovellettavasta sopimuksesta.

Toimintojen rajaus

Saadut lausunnot eivät yllättäneet tai tuoneet uusia viranomaistehtäviin liittyviä tulkintoja. Kunnan viranomaistehtäviä voidaan ulkoistaa toiselle kunnalle ja kiinteistönmuodostukseen liittyviä tehtäviä myös valtiolle. Viranomaistehtävistä vain teknisluateisia tehtäviä voidaan teettää yksityisellä. Neuvotteluissa ei lähdetty etsimään uusia tulkintoja, vaan viranomais-tehtävät rajattiin hankkeen ulkopuolelle. Tällöin ulkoistettavat tehtävät käsittivät lähinnä teknisluateisia tehtäviä kuten tonttijakojen valmistelun, toimitus-, opas- ja teemakarttojen tuottamisen, laskentapalvelut, rakennuslupien liitekartat, karttojen jakelun verkossa, kuntarekisterin päivitykset, paikkatietoon pohjautuvien analyysien teon kaupungin eri hallintokunnille, atk-tukipalvelut sekä kopiolaitospalvelut.

Väestörekisterikeskus ei nähnyt toimintojen ulkoistamiselle esteitä, mikäli noudatetaan jo tehtyjä sopimuksia. Tietosuojavaltuutetun toimisto ilmoitti antavansa lausuntonsa vasta sitten, kun ollaan tekemässä sopimusta ulkoisen osapuolen kanssa. Molempien kannat jäivät avoimiksi.

Kustannus- ja tarjouslaskenta

Neuvottelukumppanit saivat syyskuussa laskenta-asiakirjat tarjouslaskentaa varten. Laskennan tuli perustua sovittujen rajojen mukaisesti tehtäväkortteihin ja niissä ilmoitettuihin määriin. Mikäli jostakin

tehtävästä ei voitu ilmoittaa määrää, tuli sellaisista antaa yksikköhinnat. Sopimusjaksoksi esitettiin kolme vuotta.

Tarjousten jättöaika päättyi 20.10.1999. Kaupunki teki omat laskelmansa ja lukitsi kustannukset 12.10.1999. Oman toiminnan kulut määritettiin vuoden 2000 talousarvion perusteella ottaen huomioon seuraavat kustannustekijät:

- henkilöstökulut sivukuluineen
- huoneistojen vuokrat
- muut käyttökulut
- poistot käyttöomaisuudesta (sumu)
- korjaustekijät henkilöstökuluihin
- alv 22 % kohtien 3 ja 4 mukaan
- korjaustekijä v.2000 (kopiolaitosinvestointi)

Henkilöstökuluihin jouduttiin tekemään korjauksia, koska laskennassa mukana olevan viiden henkilön tehtävistä osa teki viranomaistehtäviä. Tarkasteltavista kuluista yli 90 % muodostui selkeistä henkilöstö-, materiaali- ja vuokratuloista. Ajankäytön seurantaan ja suoritteisiin perustuva kustannusten määrittäminen olisi ollut toinen tapa selvittää kustannukset, mutta kokonaiskustannukset sai selville pienemällä työllä suoraan talousarviosta.

Vertailu

Tarjoushinnat ja omat kustannukset. Merkittävä työvaihe oli saada ulkoisten osapuolten tarjoukset hintaan vaikuttavien tekijöiden osalta keskenään vertailukelpoisiksi. Toinen mielenkiintoinen seikka oli arvonlisäveron huomioonottaminen kustannuksissa. Arvonlisäverojärjestelmässä kunnalla on oikeus saada takaisin lähes kaikkiin hankintoihin sisältyvä arvonlisävero joko vähennys- tai palautusmenettelyn kautta. Palautusmenettelyllä pyritään poistamaan arvonlisäveron vaikutus siihen, että tuotetaanko joku hyödyke itse vai ostetaanko se.

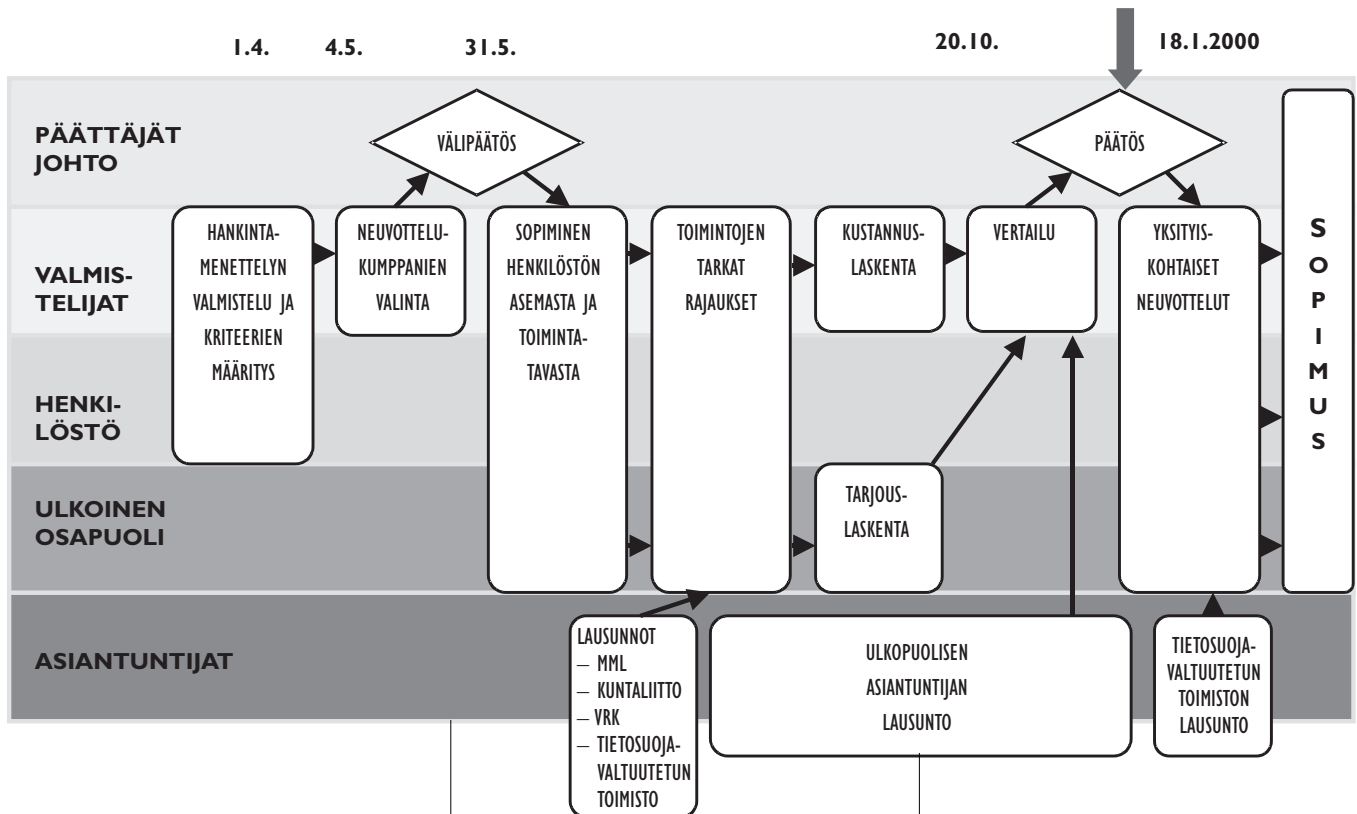
Hintavertailussa mukana olleet kustannustekijät sopimusjaksolle:

1. Tarjoushinta; alv 0 %
2. Yksikköhintoihin perustuvat kustannukset, alv 0 %
3. Korjaustekijät (vertailtavuus), alv 0 %
 - kopiolaitosinvestointi
 - osoitekartta
 - kartta- ja kuntarekisterilisenssit
 - korvaus kaupungin kalustosta
4. Alv 22 % kotiin 1 -3
5. Korjaustekijät, alv 0 %
 - vuokratulo kaupungille
 - kaupungille jäävä kulu ulkoistamisesta huolimatta
 - kaupungille jäävä henkilö (4/5).

Myös ne kulut selvitettiin, jotka jäävät kaupungille ulkoistamisesta huolimatta. Merkittävimmät tällaiset kuluerät

PAIKKATUETOKESKUSHANKE

ULKOISTAMISSELVITYKSEN VAIHEET YHTEENVETONA

olivat osa huoneistovuokrasta ja ohjelmistolisenssit. Kaupunki oli sitonut omat laskelmat viiden henkilön siirtymiseen ja ulkoiset osapuolet neljän. Koska kaupunki ei ollut irtisanomassa henkilöstöä, niin myös tämä kustannus oli otettava huomioon.

Palvelujen myynnistä saatuja tuloja ei ole otettu mukaan laskelmissa, koska niistä saadut tulot ajateltiin joka tapauksessa tulevan kaupungin tuloiksi. Näyttää myös siltä, että yritykset eivät odottaneet perustettavalta toimipisteeltä muita tuloja sopimukseen perustuvan palkkion lisäksi. **Ulkoistamista puoltavat...** Niitä yleisiä tekijöitä, jotka puoltavat ulkoistamista, ovat mm. tehokkuus (käyttötoiminnan alemmat kustannukset), joustavuuden kasvu, laajemman asiantuntemuksen saaminen kaupungin käyttöön. Ulkoistaminen voi myös auttaa omaa henkilökuntaa keskittymään oleellisimpiin tehtäviin. Muita ulkoistamista puoltavia seikkoja ovat mm. se, että kaupungilla on taloudellisen tuloksen suhteen entistä suuremmat odotukset ja että kaupunki ei pysty kilpailemaan pätevimmistä henkilöistä, lisäksi tietojenkäsittelyn kulut muuttuvat kiinteistä muuttuviksi, kustannusriskit

siirtyvät ulkoiselle osapuolelle sekä kehittämisresurssien kasvu.

...ja haittaavat tekijät. Samoin ulkoistamista haittaavia seikkoja voivat olla esim. riski menettää palvelun laadun kontrolli, vaikeus palata entiseen tilanteeseen, ulkopuolisen henkilöstön ominaisuuksien yliarviointi, ristiriita asiakkaan ja palveluyhtiön tavoitteiden välillä, käyttötoiminnan kontrollin menettäminen, tarve omaan asiantuntemukseen (valvonnassa ja kaupungin muiden yksiköiden tarpeiden ymmärtämisessä), mahdolliset ikävät seuraamukset henkilöstölle, joustavuuden heikkeneminen poikkeustilanteissa (johtaa lisätyöriskiin), ”itselle tekemisen” laatu-tietoisuus jää pois, taloudelliset sivuvaikutukset voivat olla negatiivisia sekä tehtävät voivat pirstoutua.

Tietoturvallisuuden uhat. Kuntaliiton lausunnon mukaan tietovarannon hyväksikäyttöoikeutta ei tule antaa yksityiselle sektorille monopoliksi eikä yksityisen yrityksen ei tulisi päättää kunnan tietovarantojen luovuttamisesta ja hinnoittelusta. Kunnan on huolehdittava tietovarantojen päätösvalan ja oikeuksien säilyttämisestä täysimääräisinä ja taloudellisen hyödyn kanavoimisesta.

Yhteiskunnan turvallisuuden ja toimivuuden lisäksi ulkoistamisessa on huomioitava, että toimittaja voi luovuttaa asioita kolmannelle osapuolelle, strategista ja olennaista tietoa voidaan paljastaa tai tuhota, toimittaja voi aliarvioida tietoturvan merkitystä ja että tietosuojatavoitteet ovat erilaiset. Muita huomioitavia tekijöitä ovat informaatiojärjestelmien, henkilöstön ja tiedonsiirron uhat, ulkoistamisprosessin aloitus ja keskeyttäminen, riittämättömät valvonta. Ja kontrollointijärjestelmät sekä epätäydellinen ulkoistamissopimus.

Uudet IT-työpaikat. Kaupungin johto halusi selvitettäväksi, mitä mahdollisia hyötyjä syntyy seurausvaikutuksina mm. elinkeinoelämän edellytysten parantamisen ja työpaikkojen syntymisen muodossa. Tässä yhteydessä oli ensisijaisesti kysymys tietotekniikan strategisesta näköalasta siten, että eri hankkeet lisäisivät Imatralle ns. informaatioteknologian kriittistä massaa.

Vaikka jokainen yritys oli perustamassa Imatralle yksikköä ja heillä oli erilaisia asiaan liittyviä muita projekteja vireillä, niin varsinaisesti yksikään ei luvannut tämän toimeksiannon perusteella yhtään

utta työpaikkaa Imatralla. Työpaikkojen lisäksi esitettiin optiona, sillä tällaisen yksikön toiminnan kehittyminen riippuu siitä, miten asioita pystytään jatkossa markkinoimaan.

Harvat seikat puoltavat, useat vastaan

Kaikkien konsulttien tarjoukset olivat tehtyjen laskelmien mukaan vähintään noin kolmanneksen korkeampia kuin kaupungin omassa toiminnassa saatavat säästöt. Tämän lisäksi kaupunki sai korkeimmat laskennalliset vertailupisteetkin.

Mittaustoimen tehtävät ja tehtäväkonnaisuudet olisivat pirstoutumassa pieniin osiin, joita olivat kaupungille jäävät viranomaistehtävät ja ulkoistettaviksi esitetyt tehtävät. Tämän lisäksi ulkopuolisten palveluiden vertailuhinta oli korkeampi kuin kaupungin ulkoistamalla sama kustannusten lasku. Ulkoistamiseen liittyvä turvallisuuden ja laadun valvonta tulisi teettävään kaupungille lisätyötä. Tässä hankkeessa olisivat toteutuneet vain harvat ulkoistamista puoltavat seikat, sen sijaan useat olivat sitä vastaan.

Alueellisen yhteistyön mahdollisuudet selvitetään

Tekninen lautakunta päätti 18.1.2000, että selvitys ulkoistetun paikkatietokeskuksen perustamiseksi Imatralla todettiin valmistuneeksi ja että paikkatietojen käsittely- ja hyväksikäyttötoimintoja jatketaan Imatran kaupungin omana työnä. Lisäksi lautakunta edellytti, että käynnistetään selvitys, jossa tutkitaan mahdollisuudet alueellisen yhteistyöhön paikkatietopalvelujen kehittämisessä.

Etelä-Karjalan kunnat ovat käynnistäneet alueellisen selvityksen, jonka tarkoituksena tutkia paikkatietopalveluihin liittyvät yhteiskäyttö- ja kehittämismahdollisuudet sekä niiden toteuttamisedellytykset. Selvityksen tekoon osallistuvat kuntien ohella Etelä-Karjalan liitto ja Tietomaakunta-hanke. Selvityksen tulokset pitäisi olla käytettävissä tämän vuoden elokuun loppuun mennessä.

Mitä opittiin

Julkinen hankinta neuvottelumenettelynä oli opettava prosessi avoimine kysymyksineen. Koska neuvottelukumppaneita oli kolme, tuli kaikki asiat käytyä läpi kolmeen kertaan. Mittauksen työketjut, niiden kehittämistarpeet ja toteuttamisvaihtoehdot selkenivät ainakin kaupungin taholta neuvotteluihin osallistuneille.

Muina johtopäätöksinä voidaan todeta lainsäädännön voimakas vaikutus teh-

tävien rajauksiin. Sillä oli merkittävin vaikutus siihen, että ei muodostunut ejiä tehtäväkonnaisuuksia, joita olisi voinut ulkoistaa. Nykyisillä toimintavoilla ulkoistaminen saattaisi olla kannattavaa työketjujen molemmissa päissä.

Hinnan pisteytys on vaikea. Jos kokonaistaloudellisuutta käytetään valintaperusteena, on sen arviointiperusteet kerrottava laskenta-asiakirjoissa. Tarjousten hinnat poikkesivat kaupungin vertailuhinnasta ennakoitua enemmän. Suurista hintaeroista huolimatta kaikki saivat saman pistemäärän hintatekijästä. Tämän takia valittu hinnan pisteytysmalli oli epäoikeuden mukainen edullisimman tarjouksen tehneelle.

Mittausinsinööri Sulo Palovaara on toimiessaan vs. kaupungingeodeettina vastannut tästä hankkeesta.

Professori Kari I. Leväinen on ollut ulkopuolinen asiantuntija ja lausunnonantaja.

Lisätietoja:

Sulo Palovaara, Imatran kaupunki, sähköposti sulo.palovaara@imatra.fi.

Turun kaupungin mitta- ja tonttiosasto on mukana EU:n INFO2000-ohjelman rahoittamassa kansainvälisessä paikkatiedon Internet-pohjaiseen hyödyntämiseen liittyvässä projektissa. Hanke on kaksivuotinen ja se alkoi 1.1.1999. Projektin tavoitteena on julkisen sektorin hyvinvointiin, terveydentilaan ja ympäristöön liittyvien tietovarantojen hyödyntäminen päätöksenteossa, tiedottamisessa ja toiminnan ohjauksessa Internet-pohjaisen paikkatietojärjestelmän avulla. Turun kaupunki toimii projektin koordinaattorina ja hankkeeseen osallistuvat mitta- ja tonttiosaston lisäksi kaupungin terveysvirasto ja projektihallinnan erikoisyksikkö Abonet. Kansainväliset partnereista kaksi on Kreikasta, kaksi Walesista ja yksi Irlannista. Kokemuksia on kertynyt sekä hankalista partnereista että EU-komission kankeudesta, mikä taitaa olla EU-rahoitteisten projektien arkipäivää. Hanke on ohittanut puolenvälikrouvin reilusti ja edessä on tiukka loppurutistus.